

Borgåsunds hamn

Borgåsunds hamn

Borgåsund förändrades helt när Strömsholms kanal byggdes 1777-1795. Tidigare fanns här några enkla bostadshus på båda sidor av sundet. Nu blev Borgåsund ett eget samhälle med bostäder för skeppare, hamnarbetare och vågmästare. Här fanns också bland annat apotek, distriktssköterska, post och affärer av skilda slag. Borgåsund blev en viktig hamn och omlastningsplats. Här fanns ett stort våghus för vägning och utskeppning av järn och här kunde omlastning mellan kanalpråmar och Mälarens större lastfartyg äga rum. Kanalbåtarna lossade lasten vid sjön Freden och mälarbåtarna tog hand om den på andra sidan udden.

Hamnen hade stor betydelse och var Sveriges största insjöhamn under 150 år. Jernvägen och hamnen i Borgåsund ägdes av borgerskapet i Köping och Västerås. Inkomsterna av vågavgifterna delades dem emellan liksom ansvaret för frakterna över Mälaren. 1929 flyttade man Västerås-Köpings jernväg till Västerås, eftersom kanalen minskat i betydelse, och Strömsholms kanalbolag tog över verksamheten i Borgåsund. Sista godsåten gick på Strömsholms kanal 1948.

Idag är Kanalbolagets hamn delvis bevarad och används som gästhamn. Borgåsunds Gästhamn har 20 gästplatser, duschar, toaletter och landström. Slussning efter kanalen pågår under sommarmånaderna.

1. Järnmagasinet

År 1862 invigdes en ny hamn med bryggor och magasin på båda sidor om sundet. Järnmagasinet byggdes 1872 och användes

Flygfoto över Borgåsunds hamn 1935. AB Flygfoto

Brovaktarstugan 1948. Kolbäckens Hembygdsförening

främst för stångjärn från hyttor och bruk i Bergslagen. I magasinet hade bruken egna fack, där järnet förvarades i väntan på vägning och utskeppning.

2. Brovaktarstuga

Den första fasta bron över Borgå sund stod färdig 1835. Tidigare hade folk fått ta sig över med färja. Brobolaget anställde en brovakterska. Hon fick en bostad vid brofästet 1861. Brovakterskans uppgift var att öppna och stänga grinden vid bron och ta

upp bropenningar av de passerande. Ortsborna fick betala en fast årskostnad och kunde då passera hur många gånger som helst. Bron uppdaterades 1862 så att den gick att öppna för att underlätta för båttrafiken.

3. Vågmästarbostad

Det har funnits två vågmästarbostäder i Borgåsund. I samband med byggnation av ny bro och en ny hamn på södra sidan om sundet 1862, flyttades också vågmästaren från den norra till den södra sidan om sundet. Det nuvarande huset är byggt 1909 och är idag privatbostad.

4. Vågmästarbostad

Den äldsta Vågmästarbostaden är en gul byggnad på norra sidan sundet. Den inrättades på 1790-talet, som bostad för vågmästaren och vice vågmästaren. På samma sida sundet fanns en stor våg där de ansvarade för vägning av den järnmalm som kom via Strömsholms kanal från bruket i Bergslagen. Vid järnvågarna skulle man även bedöma järnets kvalitet. Denna verksamhet utfördes av järnvräkarna eller järnbärarna som de också kallades.

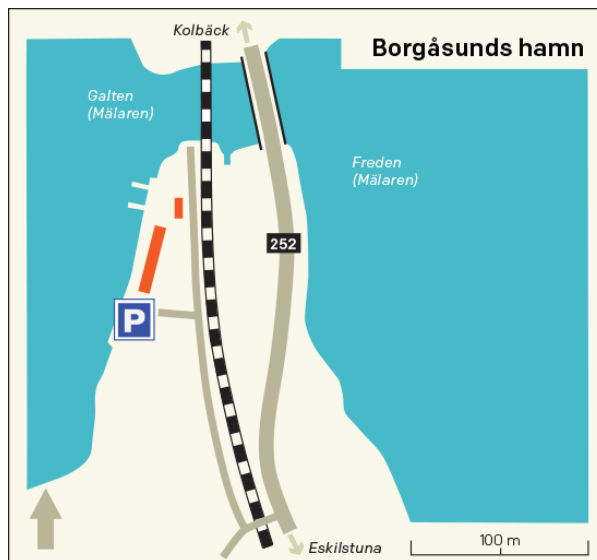
Vågmästaren hade en särställning och ansågs vara byns högsta myndighet. Huset är idag i privat ägo.

Borgåsunds småbåtshamn norr om sundet.

Vandring

Följ gärna audioguidningen som finns i appen - Hästmuseum Strömsholm. Slinga 9 som handlar om Borgåsund, är ungefär 3,5 kilometer lång och går på hårdlagda ytor där man lätt tar sig fram både till fots och med rullstol eller barnvagn. Appen laddar du ner där du hämtar appar till din telefon.

För kontakt med lokal förening

Kolbäcks hembygdsförening
Hemsida: www.kolbacksbygden.se
E-post: info@kolbacksbygden.se

Strömsholms kanalbolag
Hemsida: www.stromsholmskanal.se
E-post: info@stromsholmskanal.se

Besök fler av Ekomuseum Bergslagens miljöer.
www.ekomuseum.se

MÄNNISKA | MILJÖ | LANDSKAP

BORGÅSUNDS HAMN

FOTO: EKOMUSEUM BERGSLAGEN, om inte annat anges. (LH)

Övre vänster: Gårdsmiljö i Borgåsund.
Övre höger: Stångjärn. Interiör från Hamnmagasinet.
Nedre: Hamnkrogen.

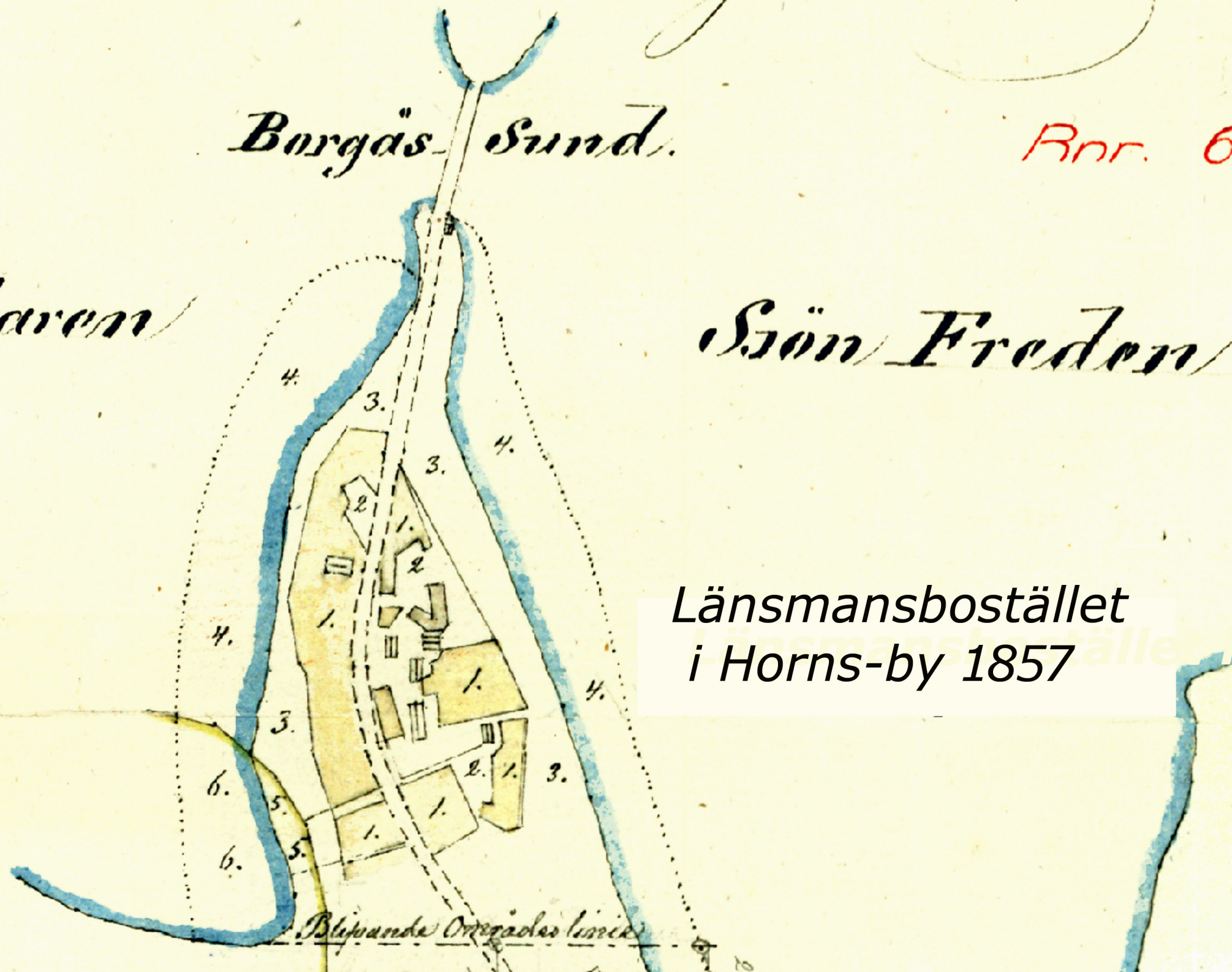

Borgås Sund.

Rnr. 6

Mälaren

Sön Freden

Länsmansbostället
i Horns-by 1857

Blijvande Ormgädes länna